soort, de bijhorende insecten en de verminderde grasproductie die hiervan het gevolg was. Of zoiets in Europa en in België ook gebeurd is, heb ik niet kunnen achterhalen. Wijzelf vonden die Halmverstikker quasi elke keer op Gladde witbol (*Holcus mollis*) die, als gevolg van de schimmelaantasting, duidelijk een groeiachterstand vertoonde.

Het blijft dus een open vraag of de Halmverstikker zich uitsluitend verspreidt door sporen dan wel met extra hulp van die bewuste vliegensoort!

Reacties op deze bijdrage zijn welkom bij Raf Leysen via: raf-leysen@telenet.be

Wasplaten doen het goed langs het kanaal Gent-Brugge te Knesselare

Etienne Vanaelst[1] & Ruben Walleyn[2]

[1]Westvoordestraat 21B, 9910 Knesselaere

[2]Predikherenstraat 37, 8750 Wingene

Natuurpunt vzw heeft sedert het eind van de jaren ‘80 diverse bermen van het kanaal Gent-Brugge in beheer. Eén van deze reservaten situeert zich op de rechteroever tussen de zwaaikom (grens met Aalter) en de brug van Sint-Joris-Ten-Distel (deelgemeente van Beernem). De stenige oeververstevigingen niet te na gesproken bestaan zowel het jaagpad, het talud en de bovenberm uit grazige bermen, hier en daar verruigd tot verbost.

Op verscheidene plaatsen herbergen de bermen nog een soortenrijke flora, gunstig voor insecten. Karakteristiek voor het kanaal zijn grote struwelen Gaspeldoorn. Op een paar stukjes staan ook kalk- en warmteminnende planten. Op veel plaatsen treedt echter een sterke verruiging op, vaak met verbraming en verbossing. In het reservaat wordt die teruggedreven door begrazing met schapen en geiten, aangevuld met manuele kappingen. Dat heeft al aardig wat resultaat opgeleverd: heel wat zeldzame planten hebben er terug hun stek gevonden. Schrale en kortgrazige vegetaties zijn ook gunstig voor paddenstoelen. Tot vóór 2007 werden hier vijf soorten wasplaten waargenomen: Zwartwordende wasplaat (*Hygrocybe conica),* Sneeuwzwammetje (*H. virginea*), Kabouterwasplaat (*H. insipida*), Puntmutswasplaat (*H. acuticonica*) en Papegaaizwammetje (*H. psittacina*). Op 14 oktober vonden we er niet minder dan 5 andere soorten wasplaten bij: Gewoon vuurzwammetje (*Hygrocybe miniata*) en Elfenwasplaat (*H. ceracea*), die beide zuurdere bodems verkiezen, maar ook de zeldzamere soorten zoals Gewone weidewasplaat (*H. pratensis*), Grauwe wasplaat (*H. irrigata*) en Geurende wasplaat (*H. russocoriacea*). Ook schraallandsoorten zoals Gele knotszwam (*Clavulinopsis helvola*), Sikkelkoraalzwam (*C. corniculata*), Fraaie koraalzwam (*C. laeticolor*), Verblekende knotszwam (*C. luteoalba*), Spitse knotszwam (*Clavaria falcata*), Ruige aard-

tong (*Trichoglossum hirsutum*) en Kleverige aardtong (*Geoglossum glutinosum*) zijn van de partij. Op zandige en mosrijke plekjes groeit hier ook Honingkleurig trechtertje (*Rickenella mellea*). Je zou als conservator (Etienne Vanaelst) al met minder tevreden zijn. In deze droge, zuidgeëxposeerde bermen groeien waarschijnlijk alleen paddenstoelen na periodes met zeer veel neerslag, zodat misschien niet elk jaar alle soorten te zien zijn, maar het lijkt er toch op dat het beheer de mycoflora gunstig beïnvloedt.

Met 10 soorten wasplaten komt de soortenrijkdom van dit reservaat in de buurt van de twee belangrijkste groeiplaatsen voor paddenstoelen van schrale graslanden in de regio Brugge-Gent-Meetjesland (tabel 1 boven): het natuurreservaat Gulke Putten te Wingene (Walleyn 2006), waar 16 soorten voorkomen, en het militair domein Drongengoed te Ursel (Vanaelst 2006). In de bermen van het Urselse vliegveld werd in 2007 de in Vlaanderen zeldzame en sterk bedreigde Geelvoetwasplaat als 12^{e} soort aan de inventaris toegevoegd. Ook het aantal soorten knots- en koraalzwammen en aardtongen in de kanaalberm mag voor de regio hoog worden genoemd. Verheugend is dat zowel in Ursel als Knesselare beide terreinen nog niet optimaal ontwikkeld zijn en dus nog naar soortenrijkere biotopen kunnen evolueren, indien het huidige beheer nog jarenlang wordt volgehouden. Zo is in Ursel het aantal groeiplaatsen en de aantallen vruchtlichamen van Geurende wasplaat gedurende de laatste jaren al zichtbaar toegenomen.

Qua soortensamenstelling verschillen deze wasplaatterreinen onderling niet veel (tabel 2, volgende bladzijde). In de Gulke Putten komt wel een aantal soorten voor die niet gebonden zijn aan wasplaatgraslanden maar aan heischrale en/of venige biotopen: Veenmosvuurzwammetje (*H. coccineocrenata)*, Trechterwasplaat (*H. cantharellus)*, Slijmwasplaat (*H. laeta*) en Verblekende wasplaat (*H. vitellina*). De zeer beperkte aanwezigheid van kalk in de bodems en het nog jonge ontwikkelingsstadium van

Tabel 1. Aantal soorten schraalgrasland-paddenstoelen in de Gulke Putten (GP), het militair domein Drongengoed (DG) en het kanaalreservaat te Knesselare (KA).

	GP	DG	KA
Wasplaten (*Hygrocybe* spp.)	16	12	10
Staalsteeltjes (*Entoloma* subg. *Leptonia* spp.)	20	3	0
Barsthoeden (*Dermoloma* spp.)	0	1	0
Knots- en koraalzwammen (clavaroïde fungi)	7	6	4
Aardtongen (*Geoglossum* spp., *Trichoglossum*)	4	2	2

Tabel 2. Wasplaten in de Gulke Putten (GP), het militair domein Drongengoed (DG) en het kanaalreservaat te Knesselare (KA).

		GP	DG	KA
Hygrocybe acutoconica	Puntmutswasplaat	×		×
Hygrocybe cantharellus	Trechterwasplaat	×		
Hygrocybe ceracea	Elfenwasplaat			×
Hygrocybe coccineocrenata	Veenmosvuurzwammetje	×		
Hygrocybe conica	Zwartwordende wasplaat	×	×	×
Hygrocybe flavipes	Geelvoetwasplaat		×	
Hygrocybe fornicata	Ridderwasplaat	×	×	
Hygrocybe fuscescens	Gevlekt sneeuwzwammetje	×	×	
Hygrocybe glutinipes	Kleverige wasplaat		×	
Hygrocybe insipida	Kabouterwasplaat	×	×	×
Hygrocybe irrigata	Grauwe wasplaat	×	×	×
Hygrocybe laeta	Slijmwasplaat	×		
Hygrocybe miniata	Vuurzwammetje	×	×	×
Hygrocybe mucronella	Bittere wasplaat	×		
Hygrocybe pratensis	Weidewasplaat	×	×	×
Hygrocybe psittacina	Papegaaizwammetje	×	×	×
Hygrocybe russocoriacea	Geurende wasplaat	×	×	×
Hygrocybe virginea	Sneeuwzwammetje	×	×	×
Hygrocybe vitellina	Verblekende wasplaat	×		
		16	**12**	**10**

de kanaal- en vliegveldbermen verklaart waarom bij de wasplaten niet veel topsoorten aanwezig zijn. Hierbij kunnen we ook melden dat in de hele regio slechts één wasplaat is gevonden die niet in één van deze drie terreinen voorkomt: Bruingestreepte wasplaat (*Hygrocybe radiata*) die we in 2007 ontdekten in een begraasd heischraal grasland, ook al langs het kanaal Gent-Brugge (Miseriebocht). De Gulke Putten onderscheiden zich qua diversiteit van de andere terreinen door het zeer groot aantal soorten staalsteeljes (*Entoloma* subgenus *Leptonia* spp., Walleyn 2005), waaronder diverse zeer zeldzame soorten die bekend zijn als indicatoren voor graslanden met zeer hoge natuurwaarde (Arnolds 1994): Roodvoetstaalsteeltje (*Entoloma exile*), Grijsblauwe satijnzwam (*E. griseocyaneum*) en Bleek staalsteeltje (*E. griseocyanulum*). Deze graslanden zijn ook ouder en kennen al vele decennia een gunstig beheer. Staalsteeltjes zijn op zuurdere lichte bodems misschien nog betere indicatoren voor de natuurwaarde dan wasplaten. In hun nadeel speelt dat ze niet alleen lastig te determineren zijn, maar ook veel onregelmatiger en gedurende een kortere periode verschijnen dan wasplaten. Het ene jaar zijn al veel soorten te zien begin juli, het andere jaar pas in oktober; in sommige jaren zijn er veel

minder. Meestal komen de diverse soorten gelijktijdig op en dan ben je er best snel bij vóór veel regen of zon de determinaties van de tere vruchtlichamen bemoeilijken. Staalsteeltjes vragen dus meer inspanningen naar inventarisatie toe. Zowel in het Drongengoed als in het kanaalreservaat zijn deze soorten nog niet voldoende bekeken, maar we hopen dat ze zich ook gaan ontplooien in deze wasplaatgraslanden in ontwikkeling .

De laatste jaren zijn vooral in de Voerstreek en Brabant een aantal wasplaatgraslanden ontdekt (Lenaerts 2004, Steeman et al. 2006), met als uitschieter een kalkrijk grasland te "Moelingen" dat met meer dan 30 soorten wasplaten ook op West-Europese schaal een topgebied is. Zeldzaamheidsklasse en status van heel wat soorten zijn aan herziening toe. Toch blijft het aantal sites met 10 of meer soorten wasplaten in Vlaanderen nog zeer beperkt! Op Vlaamse schaal wordt het kanaalreservaat voor het behoud van wasplaten daarom meteen belangrijk.

Een positieve trend is dat ondanks het gebrek aan elke wettelijke bescherming de belangstelling vanwege terreinbeherende instanties voor "onze" kleurrijke wasplaten in het algemeen is toegenomen. Het opvolgen van de soortenrijkdom in deze terreinen in samenspraak met de beheerder is een nuttige en aangename uitdaging die we als mycologen zoveel mogelijk moeten ondersteunen.

Literatuur:

Arnolds E. (1994) Paddestoelen en graslandbeheer. In: Kuyper T., red., Paddestoelen en Natuurbeheer, K.N.N.V. Meded. 212: 74-89.

Lenaerts L. (2004) Atlas paddestoelen in Limburg. Verspreiding en ecologie/determinatiegids. Likona.

Steeman R., Monnens J., Langendries R., Walleyn R., Buelens G. & De Pauw S. (2006) Paddenstoelen in de regio Leuven 1981-2004. Verspreiding en ecologie.Natuurpunt Studie.

Vanaelst E. (2006) Paddenstoelenwerkgroep Meetjesland. Jaarboek VMV 11: 39-42.

Walleyn R. (2006) Enkele interessante vondsten uit 2005. Jaarboek VMV 11: 46-50.

Prioritaire zwammen in Vlaams-Brabant

Roosmarijn Steeman, Dennenlaan 13, 2500 Lier

Behalve in Vlaams-Brabant, lijken paddenstoelen in het vergeethoekje terecht te komen bij de selectie van "aandachtssoorten" in de Vlaamse provincies. De inspanningen van het paddenstoelenproject, uitgevoerd door Natuurpunt Studie, blijken dus geen maat voor niets.

Reeds sinds 2002 loopt dit project in de provincie met als doel de kennis van de mycoflora te verbeteren en de interesse voor paddenstoelen aan te wakkeren bij natuurliefhebbers en beheerders.

Vlaams-Brabant is niet voor niets de provincie met de grootste rijkdom aan paddenstoelen. Niet enkel de uitgebreide aanwezige kennis en ervaring maar ook de variatie aan bodem en biotopen, geschikt